

Institut d'estudis metropolitans de Barcelona (1990), *L'efecte de la reforma educativa sobre la xarxa escolar de la província de Barcelona*, Diputació de Barcelona.

L'estudi que ressenyem és el resultat d'un treball recent de geografia aplicat a la planificació educativa. Marta Mata, en l'espai que obre la publicació, ens esmenta l'origen de l'encàrrec: una petició de la Federació de Municipis. La funció social del treball és la de constituir una eina de suport per als ajuntaments de la província de Barcelona a l'hora de preveure les accions de política local derivades de la implantació de la reforma educativa.

L'encàrrec fou fet des de l'Àrea d'Ensenyament de la Diputació de Barcelona a l'Institut d'Estudis Metropolitans. La direcció de l'estudi ha estat a càrrec de Francesc Colomé i Joan Mestres. Montserrat Pallarès ha coordinat el treball i n'ha fet l'edició, i l'equip de redacció l'han format Pilar Riera juntament amb les altres tres persones abans esmentades. L'equip de treball l'han format Antoni Durà, Batis Ibarguren, Montserrat Mercadé, Núria Valdovinos i José Luis Flores. La cartografia ha estat realitzada per Àngels Ulla. Alexandre Coscueta i Camil Pujol han proporcionat la seva col·laboració en la base informàtica i estadística del treball.

La publicació que tenim a les mans conté en la seva primera part la base descriptiva i argumentativa del treball. El gruix de la segona part està dedicat a la reproducció dels resultats en clau estadística i cartogràfica. Tant la redacció del text de la primera part, com la presentació de les dades estadístiques i la informació cartogràfica, palesen un esforç de síntesi, ordre i claredat, que en facilita la lectura i la interpretació.

El contingut del text del treball està organitzat en cinc capítols:

Un primer apartat de presentació i la introducció ens mostren els objectius de l'estudi i la seva estructura. Els directors del treball defineixen com a objectiu fonamental de la investigació l'aportació d'una metodologia de treball per definir i delimitar unitats territorials que serveixin per planificar operativament la demanda i l'oferta escolar. L'anàlisi i estimació de déficits s'ha fet respecte a la incidència infraestructural que pot preveure's de la nova ordenació educativa. És a dir, que a partir de les estimacions de l'estudi pot preveure's quines serien les reduccions, ampliacions o noves construccions de centres tenint en compte l'actual oferta escolar i la demanda futura previsible. En la mateixa introducció ja s'esmenta la limitació de dades actualitzades i acurades que ha patit la investigació, aspecte que fa que els resultats numèrics del treball només puguin tenir un caràcter aproximatiu.

El capítol segon suposa una descripció sintètica de la nova ordenació educativa i especialment d'aquells aspectes que tenen una incidència directa en els centres escolars. Es clou aquest capítol amb la caracterització dels nous models de centres educatius que implicarà la reforma i dels models de conversió que es requeriran a partir de la implantació de la nova ordenació educativa.

La definició de les unitats territorials de planificació de la infraestructura educativa, com una primera aproximació als districtes escolars, són l'objecte del tercer capítol, que es tanca amb la proposta de les unitats territorials corresponents a la província de Barcelona.

El capítol quart està dedicat a l'estimació dels déficits escolars, tenint en compte l'anàlisi de l'oferta i la demanda escolar de les diferents unitats territorials abans definides. La projecció de la població escolar per

al període 1991-1996 s'ha fet envellint la població any per any, sense considerar mortalitat ni migracions intermunicipals, a partir del padró municipal de 1986 i utilitzant la mitjana de natalitat dels darrers cinc anys. Les dades resultants són estimacions que es concreten un xic més en el cas dels dèficits de l'ensenyament secundari.

L'estudi més detallat de tres unitats territorials de planificació respon a la caracterització de cadascun dels models bàsics definits. El casos de Berga, Granollers i Cerdanyola, suposen una major concreció i una desagregació de les dades fins a arribar al nivell de les característiques de cada centre escolar. Les propostes, a mode d'exemplificació, de la metodologia utilitzada s'expliciten per al cas de Cerdanyola.

L'ampli apèndix cartogràfic i sobretot estadístic presenta amb dades allò que s'ha anat comentant en la primer part.

Una bibliografia del treball i un índex de taules i figures tanquen l'estudi.

La rellevància d'aquest estudi creiem que rau sobretot en l'esforç realitzat per definir una metodologia que pugui proporcionar criteris clars per a posteriors treballs i concrecions del futur mapa escolar. Les estimacions i les propostes fetes s'han vist gremment limitades pel caràcter global del treball, però sobretot s'observa com en reiterades ocasions la manca d'estudis de base sobre l'actualització de les dades demogràfiques i de la infraestructura escolar ha suposat una limitació bàsica del treball.

Ens consta que el treball ha tingut funcionalitat social. A partir d'aquest estudi s'ha assessorat els ajuntaments que ho han sol·licitat i s'ha fet un estudi més concret, com en el cas de l'efecte de la reforma educativa sobre la xarxa escolar del municipi de Barcelona (pendent de publicació).

La línia de treball iniciada per l'estudi que ressenyem, independentment de l'oportunitat i necessitat provocada per la implantació de la reforma educativa, ens serveix de model per observar el tractament prospectiu que pot donar-se a un problema social i la capacitat de la disciplina geogràfica de proporcionar-hi una resposta funcional.

Pilar Comes

Escola de Mestres «Sant Cugat»
Universitat Autònoma de Barcelona

World Wildlife Fund i North South Productions (1987), *Only One Earth. A Multi-Media Education Pack*. WWF-United Kingdom i North South Productions, Londres.

Aquest és el tipus de material didàctic per a l'educació ambiental que a hom li agradaria veure més sovint a les nostres escoles. Aprofitant el gran ressò aixecat per la publicació de l'anomenat *Informe Brundtland* el 1987, la secció anglesa del World Wildlife Fund i una companyia especialitzada en mitjans àudio-visuals han publicat un paquet educatiu «multi-mèdia» sobre qüestions medioambientals, adreçat a estudiants de finals de secundària, però que també pot ésser d'utilitat per a estudiants universitaris dels primers cursos de la llicenciatura i, no cal dir-ho, per a tot ensenyant mínimament interessat en el tema.

El paquet educatiu conté un quadern introductori i cinc quaderns monogràfics, referents, respectivament, a la urbanització, la desertització, els boscos tropicals, els bancs de pesca oceànics i la contaminació industrial. Cadascun d'aquests aspectes de les relacions humanes amb el medi ambient es treballa en un context específic. Així, els